

דף מידע מספר 126 בנושאים כלכליים:
יעדי המשק לשנת 2001 ותחזית כלכלית

מגמות בשוק העבודה

בשנים האחרונות אנו עדים להתרחבות מהירה בהשקעות וביצוא בענפים המתקדמים. בין 1997 ל-1999 יצוא הענפים המתקדמים צמח בכ- 52% לעומת יציבות בענפים מסורתיים. כך שללא ספק הענפים המתוחכמים הם אלה שמהווים את הקשר לצמיחת המשק וסביר להניח כי מגמה זו תימשך גם בשנים הבאות.

יחד עם זאת, נשאלת השאלה האם צמיחה מהירה בענפי ההיי-טק גורמת לצמצום ממדי האבטלה. שהרי שיעור המובטלים הלא משכילים גבוה בהרבה משיעור המובטלים המשכילים העומד על כ- 4.2% (ב-1998 זאת לעומת 13% בקרב בעלי 0-8 שנות לימוד) וברובו נובע מאבטלה חיכוכית. לפיכך, הגידול בהיצע העבודה בענפים המתוחכמים אינו פותר את בעיית המובטלים שאינם מתאימים לענף. כך, משנת 1997 ועד רבעון א' של שנת 2000 נפלטו כ- 13.4 אלף שכירים מענפים מסורתיים לעומת גידול של כ- 5.2 אלף שכירים בלבד בענפים מתקדמים. כך שלא נראה שניתן לצמצם את האבטלה בכלל המשק רק על ידי הצמיחה בענפי ההיי-טק.

יחד עם זאת, קיימות שתי השלכות נלוות לצמיחה בענפים המתקדמים:

1. בענפי ההיי-טק מועסקים עובדים רבים בשירותים הנלווים: שירותי אוכל, הובלה, נקיון וכו'.
2. צמיחה מוטית היי-טק מגדילה את סך ההכנסה הפנויה ובכך קיימת השפעה של מכפיל הכנסה: גידול בהכנסה מביא לגידול בצריכה אשר מביא לגידול בביקוש לעובדים.

אין להגזים ביכולת של ההשפעות הנלוות לפתור את בעית התעסוקה של הפועלים מסורתיים, ובעלי המקצוע שציפיותיהם גבוהות מכדי לעבוד בניקיון או בקיטרינג.

צוות ההיגוי
מר חיים י. צדוק, יו"ר
ח"כ מיכאל איתן
ד"ר וינפריד וייט
ח"כ יוסי כץ

חברי צוות ההיגוי בעבר
מר חיים הרצוג ז"ל,
יו"ר ראשון
השר ד"ר יוסי ביילין
השגריר ד"ר יהודה לנקרי

בחסות:
קרן פרידריך אברט

Steering Committee
Mr. Haim J. Zadok,
Chairman
Michael Eitan, MK
Yossi Katz, MK
Dr. Winfried Veit

Former members of the steering committee
The Late Mr. Chaim Herzog,
former Chairman
Dr. Yossi Beilin, Minister
Dr. Yehuda Lankry,
Ambassador

Sponsor:
Friedrich Ebert Stiftung

חוסר התחליפיות בין המועסקים בהיי-טק לבין המועסקים בענפים המסורתיים הביא למצב של מחסור חריף בעובדי היי-טק המלווה בקיומם של מוקדי אבטלה קשים. באם מגמות התעסוקה הנוכחיות יימשכו בעיות התעסוקה של נפטי הענפים המסורתיים יתעצמו.

שנה	השינוי במספר השכירים בענפים מסורתיים (באלפים)	השינוי במספר השכירים בענפים מתקדמים (באלפים)
1998	5.4-	2.5
1999	5.8-	0.6
2000	7.0-	3.5
2000-2005	35-	13

בין השנים 2000 ל- 2005 צפויה תוספת של כ- 350 אלף נפשות לכוח העבודה ופליטה של כ- 35 אלף עובדים מהענפים המסורתיים.

בשנה ממוצעת כוח העבודה ועוד נפטי התעשיות המסורתיות יוצרים מעגל שכ- 65 אלף מחפשי עבודה. גם אם נניח את ההנחה הגורפת שכל העסקת עובד היי-טק יוצרת שלושה מקומות עבודה נוספים (על ידי ההשפעות הנלוות שתוארו כאן), אזי מדובר בתוספת של כ- 30 אלף מועסקים לשנה בלבד.

לסיכום צמיחה מוטית היי-טק עשויה לפתור רק כמחצית מבעיית התעסוקה בישראל לשנים הקרובות.

תחזית מקרו-כלכלית

גם נתוני צמיחת המשק מושפעים מההתפתחויות השונות בענפים המסורתיים לעומת ענפי ההיי-טק. לפי דו"ח בנק ישראל ענפי ההיי-טק מהווים כ- 40% מסך היצוא המסורתי של ישראל. לפי התחזית, יצוא ההיי-טק יגדל בכ- 30% בשנת 2000 ובכ- 10% בשנת 2001. הנתונים הנ"ל מצביעים על כך כי קיים צורך לערוך תחזית של הצמיחה הכלכלית העושה הבחנה בין הצמיחה ללא היי-טק לבין צמיחת המשק הכולל היי-טק, זאת על מנת לבצע מדיניות כלכלית-חברתית שתתמקד בענפי המשק המצויים במשבר.

תחזית מקרו 1998-2001 כולל ענפי היי-טק
(שיעור השינוי באחוזים כל שנה לעומת קודמתה)

2001*	2000*	1999	1998	
4.7	4.4	2.2	2.2	תמ"ג
2.0	1.5	0.9	1.2	צריכה פרטים לנפש
6.0	4.0	1.5	4.0-	השקעות
2.6	2.2	3.4	1.5	צריכה ציבורית
9.0	13.0	7.0	8.8	יצוא
5.0	6.0	14.7	1.4	יבוא

* תחזית

תחזית מקרו ללא ענפי ההיי-טק
(שיעור השינוי באחוזי כל שנה לעומת קודמתה)

2001	2000	1999	1998	
3.0	2.4	1.7	1.0	תמ"ג
1.6	1.2	0.7	0.9	צריכה פרטים לנפש
4.5	3.7	0.7	4.7-	השקעות
2.6	2.2	3.4	1.5	צריכה ציבורית
3.5	3.0	4.6	4.0	יצוא
4.0	5.0	12.0	1.0	יבוא

מהלוח ניתן ללמוד כי ללא היי-טק המשק היה צומח בשנת 1999-2000 בכ- 2.4% בלבד זאת לעומת 4.4% כולל היי-טק. גם בשנת 2001 צפויה צמיחה של 3% ו- 4.7% בהתאמה. כתוצאה מכך דרושה מדיניות כלכלית שתתמקד במיוחד בעידוד ענפים מסורתיים שיש בהם הצדקה כלכלית ובהכשרת עובדים לקליטה מואצת בענפי ההיי-טק בעתיד.